

**UCHWAŁA NR XXVII/208/2017
RADY GMINY BESTWINA**

z dnia 29 maja 2017 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bestwina lata 2017-2020

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2016r. poz. 446 ze zm.) oraz art. 176 pkt 1, art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. z 2017r. poz. 697 ze zm.)

**Rada Gminy Bestwina
uchwała:**

§ 1. Przyjąć Program Wspierania Rodziny w Gminie Bestwina na lata 2017-2020 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bestwina i Kierownikowi Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

mgr Jerzy Stanlik

PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE BESTWINA NA LATA 2017-2020

WSTĘP

Prawną podstawą do opracowania Programu Wspierania Rodziny w Gminie Bestwina na lata 2017-2020 jest ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która nakłada obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich programów wspierania rodzin, a jego główny cel, jakim jest wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bestwina na lata 2016-2025.

W myśl w/w ustawy na jednostki samorządu terytorialnego nałożony został obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Samorząd Gminny w ramach programu realizuje wszystkie zadania nałożone dla niego ustawowo.

Jednym z celów zawartych w/w dokumencie jest „Budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin dysfunkcyjnych”. Zadania wynikające z powyższego Programu realizowane będą zgodnie z zasadą pomocniczości i uwzględnieniem podmiotowości dziecka i rodziny oraz prawa dziecka do :

- 1) wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka,
- 2) powrotu do rodziny,
- 3) utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów,
- 4) stabilnego środowiska wychowawczego,
- 5) kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku,
- 6) pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia,
- 7) ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka,
- 8) informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości,
- 9) ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem,
- 10) poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej,
- 11) dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Niezależnie od kontekstu kulturowego, historycznego i społeczno-ekonomicznego rodzina jest nadal podstawowym elementem społecznej struktury, a pełnione przez nią funkcje są nie do zastąpienia. Aktualnie podejmując prace z rodziną, przyjmuje się założenie i zasadę

komplementarności oddziaływań edukacyjnych i socjalnych oraz fakt dzielenia zadań pomiędzy rodzinę i instytucje pozarodzinne, jak np. instytucje oświatowe wspomagające każdą rodzinę w pełnieniu przez nią funkcji opiekuńczo-wychowawczej i kulturalnej, czy instytucje z zakresu pomocy społecznej oddziałujące na rodzinę, która tej pomocy potrzebuje. Dotyczy to zarówno rodzin niewydolnych wychowawczo, gdzie dochodzi do zaburzeń we współżyciu rodziny, co wiąże się na ogół z niepowodzeniami życiowymi poszczególnych jej członków, jak również rodzin patologicznych, które pozostają w stałej kolizji z prawem (z powodu kradzieży, rozbojów, gier hazardowych, przemytu, prostytucji i stręczycielstwa, włóczęgostwa, uchylania się od uczciwej pracy, alkoholizmu, narkomanii).

Adresatami poniższego Programu będą nie tylko rodziny z wieloma problemami, nazwane **dysfunkcyjnymi**, ale rodziny, które dopiero zaczynają być klientami pomocy społecznej, aby móc wspomóc je w krytycznym momencie życia, związanych z pojawieniem się niekorzystnych zjawisk takich, jak: problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezrobocie, ubóstwo, alkoholizm lub nadużywanie alkoholu, przemoc, długotrwała choroba, niepełnosprawność.

System opieki nad dzieckiem i rodziną zakłada:

- po pierwsze – zrobić wszystko, aby dziecko pozostało w rodzinie własnej – zgodnie z zasadą pomocniczości nie wyręczając zbytnio rodziców;
- po drugie – zapobiegać patologiom społecznym;
- po trzecie – tworzyć rodzinne formy opieki zastępczej, tak aby tylko w ostateczności kierować dzieci do placówek opiekuńczo-wychowawczych;
- po czwarte – przygotować wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych do samodzielnego życia.

DIAGNOZA

Jak wynika z analizy danych GOPS, zarówno liczba rodzin korzystających z pomocy tut. Ośrodka na przestrzeni lat 2014-2016 zwłaszcza w roku 2016r. wykazuje tendencję spadkową również w zakresie dysfunkcji jaką jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2016r. ze świadczeń z pomocy społecznej korzystało 130 rodzin, z czego 36,64 % stanowiły rodziny z dziećmi.

Strukturę rodzin z dziećmi objętych pomocą tutejszego Ośrodka przedstawia poniższa tabela uwzględniając dane w latach 2014-2016.

Liczba rodzin z dziećmi			Liczba osób w rodzinach		
2014	2015	2016	2014	2015	2016
91	81	54	369	326	221

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie.

Główną przesłanką udzielenia pomocy obok ubóstwa i długotrwałej choroby nadal na trzeciej pozycji pozostaje problem bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. W roku 2016 z powodu bezradności pomoc otrzymało 60 rodzin to jest prawie o 30% mniej w stosunku do ubiegłych lat, na co zdecydowany wpływ ma pomoc jaką rodziny otrzymują w formie świadczenia wychowawczego w ramach programu 500+.

Poniższa tabela przedstawia główne powody przyznania pomocy materialnej w latach 2014 - 2016.

Przesłanki przyznania pomocy	2014	2015	2016
Ubóstwo	96	96	84
Długotrwała choroba	84	84	51
Bezrobocie	67	66	49
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	81	84	60
Niepełnosprawność	68	58	51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bestwinie.

Dane te jednak potwierdzają konieczność realizacji działań pomocowych, które będą wspierać rodzinę w jej prawidłowym funkcjonowaniu. Dążąc do zapewnienia skutecznego rozwiązywania problemów rodzin i ich kryzysów koniecznym jest opracowanie i realizacja lokalnych programów budowania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, które uwzględniać będą podstawowe zasady:

- wcześniej i bliżej dziecka – zanim narosną problemy rodziny przy wsparciu specjalistów i pomocy w ramach placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego;
- krócej – żeby nie zwalniać z odpowiedzialności rodziców za dziecko;
- skuteczniej – jeśli poza rodziną, to w formach zbliżonych do rodzinnych;
- godniej – jeśli w formach opieki całodobowej, to w warunkach optymalnych
- zapewniających prawidłowy rozwój dziecka;
- efektywniej – dając szansę na powrót do rodziny lub na samodzielność i godne życie;
- bardziej ekonomicznie – porzeczając na formie adekwatnej do potrzeb, bez niepotrzebnego stosowania form opieki całodobowej.

REALIZATORZY PROGRAMU:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bestwinie
2. Gmina Bestwina
3. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4. Zespół Interdyscyplinarny
5. Placówki oświatowe i kulturalne.

PARTNERZY:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Bielsku-Białej.
2. Kuratorzy sądowi Sądu Rejonowego w Pszczynie
3. Dzielnicy, Komisariat Policji w Czechowicach-Dziedzicach.
4. Psycholodzy i pedagodzy szkolni w Gminie Bestwina.
5. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gminie Bestwina.
6. Kluby i organizacje sportowe w Gminie Bestwinie.
7. Stowarzyszenia, których przedmiot działalności pokrywa się z celami i zadaniami programu.

CEL GŁÓWNY:

- I. Budowa zintegrowanego systemu wsparcia dla rodzin.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Pozostanie dziecka w rodzinie biologicznej, które będzie możliwe poprzez realizację następujących zadań:
 - pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przewyciężaniu problemów opiekuńczo-wychowawczych poprzez wzmocnienie funkcji rodziny oraz ról rodzinnych;
 - wsparcie instytucjonalne dziecka poprzez udział w zajęciach pozalekcyjnych;
 - pomoc psychologiczna rodzicom i dzieciom.
2. Zapewnienie opieki i wychowania dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodziców z zachowaniem priorytetu prorodzinnych form opieki zastępczej, poprzez realizację następujących zadań:
 - reintegracja rodziny poprzez ponowne podjęcie funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodzinę naturalną dziecka po przewyciężeniu problemów życiowych, stanowiących przyczynę umieszczenia dziecka poza rodziną oraz odtworzenie i wzmocnienie funkcji rodziny naturalnej.
3. Aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo-wychowawczych, które zapewnią następujące działania:
 - wsparcie ze strony asystenta rodziny zatrudnionego przez GOPS lub rodziny wspierającej w zakresie rozwiązywania problemów opiekuńczo-wychowawczych;
 - objęcie opieką psychologiczną członków rodziny w ramach obowiązków pełnionych przez zatrudnionego w GOPS psychologa;
 - wsparcie instytucjonalne rodzin dysfunkcyjnych;
 - długofalowa praca socjalna na bazie kontraktu socjalnego.
4. Pomoc materialna w formie np. wyprawki szkolnej, posiłku, stypendium.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wyznaczył następujące kierunki działania związane z wyznaczonymi powyżej celami:

1. Systematyczna praca socjalna z rodzinami, z problemem opiekuńczo-wychowawczym polegająca na :
 - diagnozie deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, wydolności opiekuńczo-wychowawcze, zaniedbań względem dzieci,
 - diagnozie – ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,
 - opracowaniu indywidualnych programów dotyczących wspierania rodziny w kryzysie w rodzinach zagrożonych utratą dziecka.
2. Pomoc materialna dla rodzin pozostających w trudnej sytuacji finansowej realizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej:
 - z systemu pomocy społecznej,
 - z systemu świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego,
 - z systemu dodatków mieszkaniowych.
3. Systematyczna współpraca z istniejącymi w powiecie jednostkami zapewniającymi opiekę dla dzieci i młodzieży.
4. Systematyczna współpraca z wymiarem sprawiedliwości, właściwym ze względu na położenie gminy, w szczególności :
 - sądem rodzinnym,
 - kuratorami sądowymi dla dzieci i młodzieży.
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi promującymi rodzinne formy opieki zastępczej.

6. Systematyczne współdziałanie Ośrodka Pomocy Społecznej z placówkami oświatowymi w celu bieżącej analizy sytuacji dzieci i młodzieży uczącej się, a w szczególności przeciwdziałanie pojawiającym się patologiom.
7. Współpraca ze świetlicami szkolnymi istniejącymi na terenie gminy oraz organizowanie aktywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci w okresie wakacji letnich i zimowych.
8. Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym na rzecz rodzin dotkniętych przemocą.

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia dzieci i rodzin. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Pomoc, którą oferuje Ośrodek Pomocy Społecznej będzie nakierowana w pierwszej kolejności na wykorzystywanie zasobów własnych rodziny, a wsparcie instytucjonalne będzie zapewnione w sytuacji, gdy rodzina będzie musiała się zmierzyć z problemami, których nie jest w stanie samodzielnie rozwiązać.